

Migrácia študentov z Ukrajiny do Poľska, Česka, Slovenska a Maďarska: perspektívy ľudského kapitálu

Slovenská republika

Bratislava, 05.06.2018

Nataliya Maradyk

Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú
politiku, n.o.

Hlavná 11, 080 01 Prešov, Slovenská republika

e-mail: maradyknataliya@gmail.com

tel./fax: +421 51 7721 018

web: www.sfpa.sk

Inštitúcie, s ktorými sa uskutočnil rozhovor v rozmedzí od októbra 2017 do februára 2018

- Štátny úradník, ktorý je zodpovedný za legalizáciu pobytu cudzincov, Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
- Reprezentant jednej z najväčších spoločností, ktoré propagujú programy vysokoškolského vzdelávania na vzdelávacích inštitúciách na Ukrajine (Slovenská akademická informačná agentúra)
- Zástupca vlády, ktorý je zodpovedný za internacionalizáciu vysokoškolského vzdelávania na strategickej úrovni (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR)
- Štátny úradník, ktorý je zodpovedný za podporu vyššieho vzdelávania na Slovensku v zahraničí (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR)
- Zástupca jednej z najväčších združení zamestnávateľov v Slovenskej republike
- Reprezentanti zahraničných oddelení najväčších slovenských verejných vysokých škôl, ktorí sú zodpovední za prilákanie a nábor zahraničných študentov.
- Reprezentant zahraničného oddelenia jednej z najväčších slovenských súkromných vysokých škôl, ktorý je zodpovedný za prilákanie a nábor zahraničných študentov.

Hlavné dôvody zvýšenia počtu ukrajinských študentov v SR

- Sociálno-ekonomická situácia na Ukrajine.
- Úsilie stredných škôl a univerzít SR o prilákanie zahraničných študentov, pretože počet ich študentov klesá a školy sa snažia „prežiť“.
- Zavedenie bezvízového režimu pre Ukrajinu, ktoré zjednodušilo príchod študentov UA na Slovensko v uplynulom roku.
- Lepšie podmienky pre štúdium na Slovensku (materiálno-technické zabezpečenie univerzít, podmienky na internátoch).
- Lepšia životná úroveň a perspektíva na Slovensku a v iných členských štátoch EÚ.

Prečo si ukrajinskí študenti vyberajú Slovensko

- možnosť študovať na verejných vysokých školách zadarmo v slovenskom jazyku
- geografická blízkosť dvoch štátov (väčšina Ukrajincov pochádza zo Západnej Ukrajiny).
- kultúrna a mentálna blízkosť dvoch národov, pochopiteľnosť jazyka.
- finančne dostupná úroveň pobytu (nízke prevádzkové náklady: bývanie, strava a i.) v porovnaní s inými krajinami EÚ.

Proces oslovovania/mobilizácie ukrajinských študentov

- Na Ukrajine existujú špeciálne organizácie, ktoré agitujú potenciálnych študentov na štúdium na Slovensku
- Slovenské univerzity sú priamo zapojené do agitačného procesu (bilboardy, prezentácie na stredných školách, distribúcia časopisov po stredných školách, DOD, web stránky, jazykové kurzy)

Kľúčové právne predpisy týkajúce sa legálnej migrácie a zamestnávania cudzincov na Slovensku:

- Zákon č. 404/2011 Z.z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý vymedzuje základné pojmy, upravuje podmienky prijímania cudzincov na územie Slovenska a podmienky povolenia na pobyt, upravuje kontrolu ich pobytu a spôsobilosť rôznych verejných správnych orgánov.
- V oblasti vzdelávania je vzťah s cudzincami upravený zákonom č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní a zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe vo vzdelávaní a školskej samospráve.
- Zamestnávanie cudzincov na Slovensku upravuje zákon č. 311/2011 Z.z. Zákonník práce, zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov. Ďalej, 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach ao ochrane pred diskrimináciou (antidiskriminačný zákon) a zákon č. 82/2005 Z.z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní.
- Podnikanie cudzincov na Slovensku sa riadi zákonom č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník a zákon č. 404/2011 Z.z. o pobyte cudzincov.
- Sociálne zabezpečenie cudzincov je upravené zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v platnom znení.

Proces legalizácie ukrajinských študentov

- Dokumenty požadované pri žiadosti o prechodný pobyt:
 1. Vyplnené vo formulári žiadosti
 2. 2 identické farebné fotografie (3 x 3,5 cm)
 3. Administratívny poplatok
 4. Platný cestovný pas
 5. Doklad preukazujúci účel pobytu
 6. Doklad potvrdzujúci záznam v registri trestov
 7. Doklady o ubytovaní
 8. Dokumenty preukazujúce finančné krytie
- Štátny príslušník tretej krajiny musí vstúpiť na územie Slovenska do 180 dní od udelenia prechodného pobytu. Do 3 pracovných dní od príchodu na Slovensko musí štátny príslušník tretej krajiny podať správu o cudzineckej polícii a do 3 pracovných dní od prijatia dokladu o pobyte musí uzavrieť zdravotné poistenie. Do 30 dní od získania dokladu o pobyte je tiež potrebné predložiť na príslušnom oddelení zahraničnej polície doklad o zdravotnom poistení na Slovensku a lekárske hlásenie nie staršie ako 30 dní, ktoré potvrdzuje, že štátny príslušník tretej krajiny netrpí ohrozením choroby verejného zdravia.
- možnosť pracovať maximálne 20 hodín týždenne

Trendy a perspektívy ukrajinských študentov na trhu práce

- Ukrajinci väčšinou úspešne absolvujú univerzitu a môžu byť zamestnaní.
- Počet Ukrajincov nie je tak vysoký, aby ohrozil domácu pracovnú silu.
- Ukrajinci sú pripravení pracovať za menej peňazí na miestach, kde Slováci nechcú pracovať.
- Hlavné zamestnania, kde sú pracovníci potrební: inžinieri – technici, zdravotníci a pracovníci sektoru informačných technológií.
- Hlavným problémom je znalosť slovenského jazyka na profesionálnej úrovni.

Návrhy a odporúčania

- Univerzity by mali vytvárať databázy absolventov a ponúkať tieto informácie zamestnávateľom
- Univerzity by mali realizovať kariérne poradenstvo pre absolventov (ako napríklad na SOŠ, alebo v spolupráci s UPSVAR)
- Firmy by mohli zavádzať špecializované/odborné jazykové kurzy zamerané na profesionálny jazyk firiem
- Liberalizácia procesu vydávania povolení na pobyt
- Elektronické objednávanie na cudzineckej polícii na presný dátum a čas
- Rozdelenie administratívnej agendy na cudzineckej polícii na tých, kt. si chcú podať žiadosť a na tých, kt. si chcú iba vyzdvihnúť doklady

Návrhy a odporúčania

- Zriadiť kontaktný bod alebo informačné miesto na cudzineckej polícii, aby cudzinec na jednom mieste mohol ešte pred podaním žiadosti konzultovať či má všetky potrebné doklady
- Poučenie z cudzineckej polície o tom, aké má cudzinec práva a povinnosti má byť komplexnejšie, nie iba formálne
- Precizovanie pravidiel ohľadom zdravotného poistenia cudzincov – riešiť situáciu ohľadom zdravotného poistenia zahr. študentov
- Univerzity by mali poskytovať atraktívne študijné programy s perspektívou budúceho zamestnania
- Zlepšiť dopravné prepojenie medzi Slovenskom a Ukrajinou (kvalitou aj kvantitou) + riešiť dlhé čakacie doby na SK-UA hranici

Návrhy a odporúčania

- Univerzity by mali zriadiť samostatné oddelenia na „nábor“ študentov, aby ušetrili finančné prostriedky, ale najmä, aby podávali a získavali informácie z prvej ruky
- Zefektívnenie absolventskej praxe a praxe počas štúdia, aby mali absolventi viac možností preukázať svoje schopnosti a prípadne sa zamestnať

Ďakujem za pozornosť!

www.sfpa.sk